

Hallwylska museet

Persongalleri: Vilka personer fanns i huset?

BILDER TILL LÄRARHANDLEDNING

Innehållsförteckning

Wilhelmina von Hallwyl, s. 3

Walther von Hallwyl, s. 4

Sällskapsdamen fröken Uhse, s. 5

Betjänten Eskil, s. 6

Husan Anna, s. 7

Kammarjungfrun Hulda, s. 8

Kammartjänare Pettersson, s. 9

Kokerskan Mamsell, s. 10

Köksan, s. 11

Portvakten Wahlström, s. 12

Kusken Bergquist, s. 13

Chauffören Lindqvist, s. 14

Gårdskarlen, s. 15

Katalogfolket, s. 16

Wilhelmina von Hallwyl

Wilhelmina bodde i huset. Det var hon som samlade alla saker och skapade museet.

Wilhelmina samlade på snäckor när hon var liten. Hon fortsatte samla på saker hela livet. När hon var vuxen samlade hon på porslin, tavlor, silverföremål, mattor, gamla fina möbler och vapen. Eftersom hon hade så mycket pengar kunde hon köpa nästan vad hon ville. Wilhelmina bestämde att det skulle bli museum i hennes hus efter att hon hade dött. Hon ville att folk i framtiden skulle kunna få komma och titta på alla hennes saker och lära sig om konst och historia. För att hålla ordning på allting började hon sätta nummer på allt i huset. Till och med dammvipporna och smörknivarna fick egna nummer.

Wilhelmina hade folk som hjälpte henne fotografera, mäta och skriva om alla möblerna och sakerna i stora böcker. Böckerna kallas ”katalogen”.

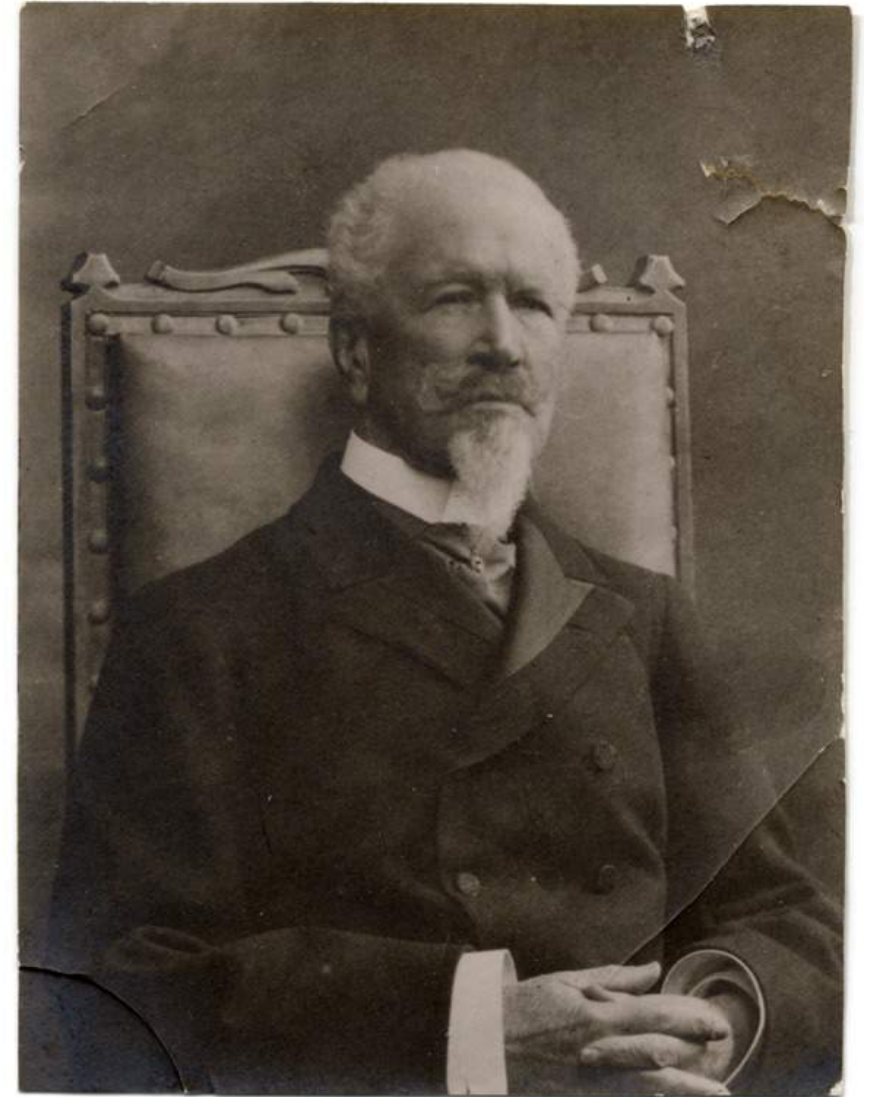
Wilhelmina dog år 1930, när hon var 85 år gammal.

Walther von Hallwyl

Walther var Wilhelminas man, han bodde också i huset. Han föddes i Schweiz, men flyttade till Sverige med Wilhelmina när de hade gift sig. Walther var chef för familjens företag. Innan han gifte sig med Wilhelmina var han militär. Han satt också i riksdagen, det skulle alla som hade stora företag på hans tid göra.

Walther dog år 1921, då var han 82 år gammal.

Sällskapsdamen fröken Uhse

Wilhelminas sällskapsdam Ida Uhse kallades för fröken Uhse. Hon arbetade med att vara sällskap och kompis åt Wilhelmina, kan man säga. Hon räknades inte riktigt som tjänstefolk, utan var nästan som en i familjen. Fröken Uhse gifte sig aldrig.

Fröken Uhse följde med Wilhelmina nästan överallt. De åkte på resor utomlands tillsammans och gick på museer och till antikhandlare.

Varje morgon tränade fröken Uhse med Wilhelmina i gymnastikrummet uppe på vinden.

När fröken Uhse dog år 1924 blev hon begravd i familjen von Hallwyls familjegrav.

Efter att fröken Uhse hade dött fick Wilhelmina en ny sällskapsdam, som hette Sonja Gelotte. Hon hade först varit Walthers sjuksköterska när han var gammal och sjuk.

Betjanten Eskil

Betjanten Eskil Agrell var bara 15 år gammal när han började arbeta som betjänt hos Walther och Wilhelmina.

Eskil hade många olika arbetsuppgifter. Han skulle servera maten till herrskapet i matsalen, putsa silvret (till exempel bestick) varje fredag, köpa teater- och operabiljetter till Walther och Wilhelmina och ta hand om vinkällaren. Walther och Wilhelmina drack alltid vin till maten. Tjänstefolket drack mjölk eller svagdricka, som är ett slags öl.

Eskil skulle också köpa gåslever, champagne, blommor och sötsaker till Walther och Wilhelminas söndagsmiddagar. På julen klädde han den stora julgranen i matsalen tillsammans med sällskapsdamen fröken Uhse. Tjänstefolket hade en egen liten julgran nere i köket.

Eskil arbetade som betjänt i huset i 29 år, tills både Walther och Wilhelmina hade dött. Då gick Eskil i pension.

Husan Anna

Husan Anna Lindholm var den som städade, diskade och höll ordning i huset. Varje vecka hyrde man också in extrapersonal som städade hela huset tillsammans med henne.

När Walther och Wilhelminas barnbarn var på besök brukade hon berätta sagor för dem i sitt rum. Hon hade ett stort, eget rum med fina möbler. Det var nog varmt och skönt därinne för där fanns både element och kakelugn. Hon hade elektrisk belysning också. Det fanns i alla rum i huset.

På julen brukade husan Anna sätta en tallkvist i en vas på golvet i sitt rum och så dansade hon runt den tillsammans med Walther och Wilhelminas barnbarn och deras barnsköterska.

Husan Anna hjälpte också till med Wilhelminas katalog.

Husan Anna arbetade i huset i 33 år.

Kammarjungfru Hulda

Kammarjungfrun Hulda Johnsson lappade och lagade kläder och skötte om alla dukar och handdukar. Varje dag hjälpte hon Wilhelmina att klä på sig och klä av sig. Hon borstade också Wilhelminas långa hår.

Det var Hulda som städade Walther och Wilhelminas sovrum. Dit fick nästan inga andra av tjänstefolket komma in, bara kammarjungfrun Hulda och kammartjänare Pettersson.

I 43 år arbetade Hulda som kammarjungfru hos Walther och Wilhelmina.

Kammartjänare Pettersson

Kammartjänare John Pettersson tog hand om Walthers kläder. Han hjälpte Walther att klä på sig och klä av sig varje dag.

Kammartjänare Pettersson brukade också servera i matsalen. Dessutom arbetade han som vaktmästare på Walthers kontor. Då fick han till exempel hämta posten. Han brukade följa med Walther och Wilhelmina på resor för att hålla ordning på deras bagage.

Kammartjänare Pettersson arbetade i 32 år hos Walther och Wilhelmina.

Kokerskan Mamsell

I köket arbetade en kokerska, som kallades Mamsell. Hon lagade all mat i huset, både till herrskapet och tjänstefolket.

Kokerskan var arbetsledare i köket också.

En kokerska som arbetade i huset ett tag hette Ester Klaesson. Hon blev berömd i huset för att hon gjorde så goda ryska plättar med vispad grädde i smeten. Pannkakor och plättar var fin mat på Walther och Wilhelminas tid, eftersom man använder ägg i smeten. Ägg var dyrt på den tiden. I skafferiet nere i köket finns ett äggställ där det får plats 500 ägg! Då förstår man att Walther och Wilhelmina hade mycket pengar.

Det har arbetat flera olika kokerskor i Walther och Wilhelminas hus.

Köksan

I köket arbetade en köksa tillsammans med kokerskan. Det har arbetat många köksor hos Walther och Wilhelmina. Om man arbetade som köksa kunde man efter ett tag få lära sig att bli kokerska, om man var duktig. Då fick man högre lön, så det var många som ville göra så.

Det var nog ganska tungt att arbeta som köksa. Man skulle göra upp eld i spisen, diska den smutsigaste och tyngsta disken, hacka grönsaker och städa köket. Varje söndag skulle köksan i det här huset göra glass till Walther och Wilhelmina. Då var hon tvungen att veva runt glassmeten i flera timmar i en speciell glassmaskin. Kylskåp och frys fanns inte på den tiden, så man var tvungen att göra glassen precis innan man skulle äta den.

Portvakten Wahlström

Portvakten Axel Wahlström öppnade och stängde porten och såg till så att ingen smet in i huset. Alla som kom på besök måste anmäla sig till honom. Om det var vackert väder brukade portvakten stå utanför den stora porten.

Portvakten hade ett arbetsrum, där han satt och bevakade porten när han inte stod ute på trottoaren. Ibland kom betjänten Eskil ner dit och spelade kort med honom.

I portvaktens arbetsrum ligger museets toaletter idag! Veven som han använde för att öppna och stänga porten finns kvar på en av väggarna.

Portvakten till vänster. Betjänten till höger.

Kusken Bergquist

Innan Walther och Wilhelmina hade bil kördes de runt i staden av kusken Alfred Bergqvist, med häst och vagn. Hästarna bodde i stallet på gården.

År 1908 köpte Walther och Wilhelmina en bil. Då fick Bergquist bli chaufför istället för kusk. Han råkade köra bilen i diket efter några år. Då bröt Wilhelmina armen. Efter det var Wilhelmina lite rädd för att åka med Bergqvist, så han fick sluta. Då hade han arbetat hos Walther och Wilhelmina i ungefär 35 år och skulle ändå snart gå i pension.

Chauffören Lindqvist

När Bergquist hade slutat började chauffören Alfred Lindqvist arbeta hos Walther och Wilhelmina istället.

Walther och Wilhelmina åkte inte bil särskilt ofta, ibland bara en gång i veckan. Därför hade Lindqvist inte så mycket att göra. Han fick servera i matsalen också och hjälpa till med Wilhelminas katalog.

När Walther och Wilhelminas dotter Irma kom på besök blev det mer att göra. Hon ville åka runt i bilen till olika butiker på dagarna och skulle ofta köras iväg på middagar och festligheter på kvällarna.

Chaufför Alfred Lindqvist

Gårdskarlen Hellberg

Gårdskarlen Julius Hellberg såg till så att gården var ren och fin. Han skötte också värmepannan i källaren.

Hellberg hade pistol, om det skulle dyka upp någon farlig person.

Katalogfolket

Katalogfolket hjälpte Wilhelmina att mäta, fotografera och beskriva alla föremål till hennes stora katalog.

Flera av tjänstefolken fick också hjälpa till med katalogen, till exempel husan Anna och chauffören Lindqvist.

